

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи
з дисципліни
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємства»
для студентів спеціальності
292 «Міжнародні економічні відносини»

Затверджено методичною
радою університету
протокол № від

Харків ХНАДУ 2018

Укладач: К.П. Болдовська

Кафедра міжнародної економіки

У сучасних економічних і політичних умовах зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) виступає одним з головних стабілізуючих чинників розвитку вітчизняної економіки. Особливого значення вона набуває в період активізації інтеграційних і глобалізаційних перетворень, які характеризуються динамічністю чинників зовнішнього середовища та високим рівнем невизначеності для українських підприємств. Усе це вимагає від керівництва вміння приймати ефективні, обґрунтовані управлінські рішення, адаптувати діяльність підприємства до потреб зовнішнього ринку для досягнення максимізації прибутку. Досягнення запланованих результатів можливе за умови високоякісної підготовки майбутніх фахівців у галузі зовнішньоекономічної діяльності, здійснення якої вимагає від керівників підприємств теоретичних знань і практичних навичок у сучасній господарській діяльності підприємства як на вітчизняному ринку, так і за його межами.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є формування системи теоретичних знань і практичних навичок стосовно прийняття управлінських рішень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства, її аналізу й оцінки ефективності, особливостей правового регулювання, а також вирішення певного кола економічних проблем, що постають перед вітчизняними підприємствами на зовнішніх ринках.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система організаційно-економічних відносин і господарських процесів, які відбуваються на підприємстві та пов'язані зі здійсненням зовнішньоекономічної діяльності, її правові й організаційні аспекти в умовах ринкової економіки.

Навчальним планом спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» передбачено виконання курсової роботи з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства».

Курсова робота спрямована на здобуття студентами практичних навичок щодо здійснення економічного аналізу ЗЕД підприємства, визначення ключових проблем на підприємстві при здійсненні ЗЕД, оцінки виконання зобов'язань та ефективності діяльності у сфері ЗЕД підприємства.

I. ЗАВДАННЯ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

Вихідні дані до курсової роботи подані у таблицях 1.1 – 1.3.

Варіант курсової роботи студент обирає відповідно до останніх цифр номера своєї залікової книжки (i – остання цифра, j – передостання).

Завдання:

1) проаналізуйте товарну і географічну структуру експортної діяльності підприємства;

2) проаналізуйте тенденції динаміки експортної діяльності підприємства;

3) проаналізуйте виконання зобов'язань з експортних операцій підприємства;

4) проаналізуйте економічну ефективність експортних операцій підприємства;

5) проаналізуйте накладні витрати при здійсненні експортних операцій (для базисних умов постачання EXW, FOB, CIF, DDP).

Таблиця 1.1 – Вихідні дані до курсової роботи

Найменування показника	Обсяг експорту, тис. шт.		Ціна одиниці експортної продукції, грн.		Собівартість одиниці експортної продукції, грн.	Ціна одиниці експортної продукції на внутрішньому ринку, грн.
	фактичний	плановий	фактична	планова		
2016 рік						
товарна група 1	$50 + 1 \cdot i$	$50 + 1,4 \cdot j$	$35 + 0,2 \cdot i$	$35 + 0,18 \cdot j$	$17 + 0,2 \cdot i$	$28 + 0,2 \cdot i$
товарна група 2	$125 + 2,5 \cdot j$	$125 + 2,2 \cdot i$	$25 + 0,3 \cdot j$	$25 + 0,34 \cdot i$	$14 + 0,3 \cdot j$	$17 + 0,3 \cdot j$
товарна група 3	$75 + 2 \cdot i$	$75 + 1,6 \cdot j$	$30 + 0,4 \cdot i$	$30 + 0,42 \cdot j$	$14 + 0,4 \cdot i$	$32 + 0,4 \cdot i$
товарна група 4	$100 + 1,5 \cdot j$	$100 + 1,4 \cdot i$	$20 + 0,3 \cdot j$	$20 + 0,25 \cdot i$	$11 + 0,3 \cdot j$	$15 + 0,3 \cdot j$
2017 рік						
товарна група 1	$75 + 2,5 \cdot i$	$75 + 2,2 \cdot j$	$45 + 0,2 \cdot i$	$45 + 0,16 \cdot j$	$22 + 0,2 \cdot i$	$34 + 0,2 \cdot i$
товарна група 2	$100 + 3,5 \cdot j$	$100 + 3,1 \cdot i$	$25 + 0,4 \cdot j$	$25 + 0,41 \cdot i$	$18 + 0,4 \cdot j$	$18 + 0,4 \cdot j$
товарна група 3	$50 + 1 \cdot i$	$50 + 1,1 \cdot j$	$35 + 0,2 \cdot i$	$35 + 0,17 \cdot j$	$18 + 0,2 \cdot i$	$33 + 0,2 \cdot i$
товарна група 4	$150 + 2,5 \cdot j$	$150 + 2,9 \cdot i$	$30 + 0,1 \cdot j$	$30 + 0,15 \cdot i$	$15 + 0,1 \cdot j$	$23 + 0,1 \cdot j$
2018 рік						
товарна група 1	$50 + 3,5 \cdot i$	$50 + 3,7 \cdot j$	$40 + 0,6 \cdot i$	$40 + 0,57 \cdot j$	$20 + 0,6 \cdot i$	$34 + 0,6 \cdot i$
товарна група 2	$200 + 1,5 \cdot j$	$200 + 1,3 \cdot i$	$35 + 0,4 \cdot j$	$35 + 0,36 \cdot i$	$21 + 0,4 \cdot j$	$24 + 0,4 \cdot j$
товарна група 3	$25 + 0,5 \cdot i$	$25 + 0,8 \cdot j$	$35 + 0,3 \cdot i$	$35 + 0,34 \cdot j$	$17 + 0,3 \cdot i$	$31 + 0,3 \cdot i$
товарна група 4	$175 + 1,5 \cdot j$	$175 + 1,9 \cdot i$	$30 + 0,3 \cdot j$	$30 + 0,32 \cdot i$	$16 + 0,3 \cdot j$	$22 + 0,3 \cdot j$

Таблиця 1.2 – Вихідні дані до курсової роботи

Найменування показника	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Виручка від реалізації продукції підприємства, тис. грн.	$30000 + 150 \cdot (i + j)$	$35000 + 125 \cdot (i + j)$	$40000 + 100 \cdot (i + j)$
Експорт до країн СНД, % від загального експорту	$60 + i$	$40 + i$	$50 + i$
Експорт до країн ЄС, % від загального експорту	$25 + j$	$35 + j$	$30 + j$
Експорт до інших країн, % від загального експорту	$15 - i - j$	$25 - i - j$	$20 - i - j$
Транспортні витрати (на одиницю продукції), % від собівартості	$30 + 0,5 \cdot i$		
Організаційні витрати (на одиницю продукції), % від собівартості	$10 + 0,1 \cdot j$		
Валютний курс (пряме котирування), грн./дол. США	$15 + 0,5 \cdot i$	$20 + 0,5 \cdot i$	$25 + 0,5 \cdot i$

Таблиця 1.3 – Вихідні дані до курсової роботи

Найменування статті витрат	Значення, % від вартості експорту
Експортне мито і збір за митне оформлення	$1 + 0,1 \cdot i$
Експортна ліцензія	$1 + 0,05 \cdot i$
Транспортні витрати від місця постачання (підприємство продавця) до пункту відправлення для основного перевезення	$0,5 + 0,01 \cdot i$
Вартість основного перевезення	$25 + 0,05 \cdot (i + j)$
Страхування перевезень	$10 + 0,05 \cdot (i + j)$
Навантажувально-розвантажувальні роботи (за кожне перевантаження)	$0,5 + 0,01 \cdot (i + j)$
Імпортне мито і збір за митне оформлення	$1 + 0,1 \cdot j$
Імпортна ліцензія	$1 + 0,05 \cdot j$
Транспортні витрати від пункту прибуття після основного перевезення до місця призначення (підприємство покупця)	$0,5 + 0,01 \cdot j$

II. СТРУКТУРА Й ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Стосовно вимог до структури курсової роботи кафедра подає такі рекомендації: загальний обсяг роботи має складати 25-30 сторінок тексту, який набирається на комп'ютері або пишеться від руки й оформлюється відповідним чином (див. нижче).

Структура роботи охоплює: титульний аркуш (див. додаток 1); зміст (див. додаток 2); розділи роботи; список використаної літератури (див. додаток 3). Кожний елемент курсової роботи обов'язково починається з нового аркушу.

Курсова робота має бути виконана й оформлена з додержанням усіх вимог до наукових робіт.

Відредагований текст курсової роботи має бути надрукований через 1,5 міжрядкових інтервали (таблиці – через 1 інтервал) до тридцяти рядків на сторінці на одному боці аркуша білого паперу формату А4; шрифт текстового редактора Word – Times New Roman 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: лівим, верхнім і нижнім – не менше ніж 20 мм, правим – не менше ніж 10 мм. Абзацний відступ складає 12,5 мм від границі тексту.

Нумерацію сторінок роботи подають арабськими цифрами у правому верхньому куті без крапки в кінці. Першою сторінкою є титульний аркуш, але на ньому номер не ставлять.

Текст основної частини роботи поділяється на розділи і підрозділи згідно з планом, затвердженим у завданні на виконання курсової роботи.

Заголовки структурних частин роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ» друкують великими літерами симетрично до набору; ці структурні частини не нумерують. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки розділів слід розміщувати посередині рядка і друкувати прописними (великими) літерами без крапки в кінці, без підкреслювання. Заголовки підрозділів слід починати з абзацного відступу і друкувати малими літерами, крім першої великої, без крапки в кінці, без підкреслювання. Перенесення та скорочення слів у заголовку розділу і підрозділу не допускається.

Відстань між двома заголовками приймають такою, як у тексті, а відстань між заголовком підрозділу і наступним або попереднім текстом повинна бути не менше двох рядків.

Кожну структурну частину роботи і кожний розділ треба починати з нової сторінки, а підрозділи друкують один за одним витримуючи вказану вище відстань між заголовком підрозділу та текстом. Не допускається розміщувати назву підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього залишається тільки один рядок тексту.

Розділи і підрозділи слід нумерувати арабськими цифрами. Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки; слово «розділ» не пишеться. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного

розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номеру підрозділу, відокремлених крапкою; крапки в кінці не ставлять. Наприклад, 1.1, 1.2 тощо. Між останньою цифрою нумерації і першою літерою заголовку повинен бути пробіл в один знак.

Необхідним елементом курсової роботи, що сприяє повнішому розкриттю її змісту, додає викладу ясність і наочність, є таблиці й ілюстративний матеріал (графіки, схеми, діаграми, тощо). Їх кількість і склад визначаються особливостями дослідження, але у всіх випадках вони мають бути органічно пов'язані з текстом, грамотно виконані і правильно оформлені.

Ілюстрації слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують арабськими цифрами поспідовно в межах кожного розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номеру розділу і порядкового номеру ілюстрації, між якими ставиться крапка. Назву ілюстрації від номеру слід відокремлювати рискою (тире); крапку в кінці назви ілюстрації не ставлять. Наприклад: «Рисунок 2.3 – Динаміка обсягу експортних операцій підприємства за основними регіонами збуту» (третій рисунок другого розділу). Номер ілюстрації та її назва розміщуються під ілюстрацією симетрично до набору (посередині рядка); на всі ілюстрації мають бути посилання у тексті роботи.

Таблицю слід розміщувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше або на наступній сторінці. Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами в межах кожного розділу роботи, за винятком таблиць, що наводяться в додатках. Номер таблиці складається з номеру розділу і порядкового номеру таблиці в цьому розділі, між якими ставиться крапка. Після номеру таблиці ставлять риску (тире) і друкують назву таблиці малими літерами (крім першої великої); крапку в кінці назви таблиці не ставлять. Наприклад: «Таблиця 2.1 – Товарна структура експортної діяльності підприємства» (перша таблиця другого розділу). Номер таблиці та її назва розміщуються над таблицею з абзацного відступу; на всі таблиці мають бути посилання у тексті роботи. У таблицях слід обов'язково зазначати одиницю виміру. Якщо всі одиниці виміру є однакові для всіх показників таблиці, то вони наводяться у заголовку. Одиниці виміру мають наводитися відповідно до стандартів. Чисельні величини у таблиці повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Формули нумерують арабськими цифрами у межах кожного розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. В кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

При написанні курсової роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали з яких наводяться в роботі або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «у роботах [1-3]...». Якщо наводиться цитата, то посилання надається одразу після закінчення цитати у квадратних дужках із зазначенням порядкового номеру джерела та відповідної сторінки джерела, наприклад: [4, с. 35].

Список літератури розміщується в кінці роботи. Він охоплює всі джерела, якими користувався автор (10-20 джерел). Оформлюється список літератури в алфавітному порядку, джерела також нумеруються для здійснення посилань на них. Пропонується використовувати як фундаментальні підручники, словники, енциклопедії, монографії, так і довідники, статистичні збірки та періодичні видання.

Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: «на рис. 1.2 ...». Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: «у формулі (2.1) ...». При посиланні на таблицю слово «таблиця» у тексті пишуть повністю, наприклад: «у таблиці 1.2 ...». У повторних посиланнях на таблиці й ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. таблицю 1.3».

Таким чином, курсова робота повинна бути підготовлена як цілісне закінчене дослідження з визначеної теми, рівень виконання якого свідчить про глибоку теоретичну підготовку студента.

III. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОРАДИ СТОСОВНО ТЕРМІНІВ ТА ЕТАПІВ ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна бути виконана та представлена на кафедрі для рецензування й отримання дозволу на захист не пізніше, ніж за 2 тижні до складання іспиту з цієї дисципліни. Робота має бути подана у закінченому вигляді та відповідним чином оформлена.

Студенти, які не виконали курсову роботу, або виконали її незадовільно, до складання іспиту не допускаються.

Зважаючи на високі вимоги до змістовної частини курсової роботи, слід мати на увазі, що відвідування консультацій керівника курсової роботи дає змогу не лише контролювати хід підготовки, а й, перш за все, обговорювати дискусійні питання, наукові підходи. До кожної консультації студенту слід готуватися: формулювати питання, вибирати матеріал.

Опановуючи теоретичні засади і методичні підходи з питань, що розглядаються у курсовій роботі, студент знайомиться з тим, як вони висвітлені у науковій літературі, які є фундаментальні і прикладні дослідження з цієї тематики, який рівень їх розробки.

Знайомство з питаннями слід розпочинати з фундаментальних підручників, як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, в яких подається глибокий за змістом матеріал, що визнається світовою економічною наукою, розкриває сутність економічних категорій і процесів. Далі можна звертатися до монографій, періодичних видань для більш ґрунтовного розкриття проблеми.

Для підбору літератури рекомендується звернутися до каталогів бібліотеки ХНАДУ, Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка, електронного депозитарію Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Розглядаючи літературу та відбираючи потрібну, слід виписати її бібліографічні дані, а також зробити нотатки про питання, що розглядаються в цих джерелах, – це допоможе при складанні змісту, бібліографічного огляду і списку використаної літератури.

Особливу увагу під час опрацювання літературних джерел слід приділити конспектуванню певних теоретичних положень зі своїми нотатками, зауваженнями. Це допоможе зробити огляд літератури, критично осмислити певну точку зору, сформулювати свою позицію.

Знайомство зі значним обсягом літератури та накопичення значної кількості законспектованих матеріалів дають змогу скласти уявлення про проблему в цілому, про її вузлові питання, про необхідність та можливість дослідження її в певному напрямку. На підставі цього складається план, який обговорюється та узгоджується з науковим керівником.

Під час написання тексту слід консультиватися з керівником, щоб у проведенні дослідження дотримуватися чіткої лінії, не допускати мішанини та суперечності положень. Автор може висвітлити різні точки зору в аналізі того чи іншого питання, але він повинен або приєднатися до якоїсь з них, або мати власну думку, що просліджується протягом усієї роботи.

По закінченні студентом курсової роботи керівник перевіряє представлені матеріали. За рішенням керівника матеріали можуть бути повернені студентові для виправлення недоліків та/або доопрацювання.

Процедура захисту курсової роботи є обов'язковою. Форма захисту курсової роботи передбачається керівником залежно від характеру і змісту роботи, і визначається випускаючою кафедрою.

При атестації курсових робіт виставляються кількісні оцінки, що визначають рівень знань і вмінь виконувати розрахунково-проектну або науково-дослідницьку роботу з даної теми.

VI. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства виконують у такій послідовності:

- 1) аналіз товарної і географічної структури ЗЕД;
- 2) аналіз тенденцій динаміки ЗЕД;
- 3) аналіз виконання зобов'язань за зовнішньоекономічними операціями;
- 4) аналіз ефективності зовнішньоекономічних операцій;
- 5) аналіз накладних витрат при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

1 Аналіз товарної і географічної структури експортної діяльності підприємства

Аналіз структури експортних операцій проводять із застосуванням методу відносних величин, який дозволяє визначити місце певного явища в сукупності, а саме шляхом розрахунку показників відносної величини структури.

Основними показниками структури експортних операцій є:

1) товарна структура експорту – співвідношення основних товарних груп у загальному обсязі експорту підприємства;

2) географічна структура експорту – розподіл експортних товарних потоків між окремими країнами і їх групами, що виділяються за територіальною чи за організаційною ознакою.

Питома вага (частка) j -го структурного елементу в загальному обсязі визначається за формулою:

$$d_j = \frac{S_j}{\sum_{j=1}^n S_j} \cdot 100\%, \quad (1.1)$$

де S_j – абсолютна величина j -го структурного елементу;

n – кількість структурних елементів, од.

Результати проведеного аналізу, як правило, доповнюють визначенням ступеня експортоорієнтованості підприємства шляхом розрахунку частки обсягу реалізації продукції на зовнішньому ринку.

Результати аналізу структури експортних операцій узагальнити у вигляді таблиць 1.1 – 1.3 і зробити висновок.

Таблиця 1.1 – Товарна структура експортної діяльності підприємства

Найменування продукції (товарної групи)	Обсяг експорту, тис. грн.			Структура експорту, %		
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Товар (товарна група) 1						
Товар (товарна група) 2						
...						
Товар (товарна група) n						
Усього				100,0	100,0	100,0

Таблиця 1.2 – Географічна структура експортної діяльності підприємства

Найменування країни (регіону)	Обсяг експорту, тис. грн.			Структура експорту, %		
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Країна (група країн) 1						
Країна (група країн) 2						
...						
Країна (група країн) <i>n</i>						
Усього				100,0	100,0	100,0

Таблиця 1.3 – Структура реалізації продукції підприємства за ринками збуту (внутрішній і зовнішній)

Найменування показника	Значення за роками		
	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Обсяг реалізації продукції всього, тис. грн., у тому числі			
Обсяг реалізації продукції на експорт, тис. грн.			
Частка обсягу реалізації продукції на внутрішньому ринку, %			
Частка обсягу реалізації продукції на зовнішньому ринку, %			

2 Аналіз тенденцій динаміки експортної діяльності підприємства

Метою аналізу тенденцій динаміки експортних операцій підприємства є визначення змін, що відбулися в обсягах, товарній структурі і географічній спрямованості його експортної діяльності.

Аналіз динаміки експортних операцій проводять із застосуванням методу порівняння, а саме шляхом розрахунку показників аналізу рядів динаміки і показників інтенсивності структурних зрушень. Цей метод дає всебічну характеристику напряму й інтенсивності зміни основних показників експорту за аналізований період.

Аналіз тенденцій динаміки експортної діяльності підприємства проводять у такій послідовності:

- 1) аналіз динаміки обсягу експортних операцій підприємства в цілому;
- 2) аналіз динаміки обсягу експортних операцій за основними видами продукції;
- 3) аналіз динаміки обсягу експортних операцій за основними регіонами збуту;
- 4) аналіз динаміки товарної структури експортних операцій;
- 5) аналіз динаміки географічної структури експортних операцій.

Основними показниками динаміки обсягу є:

1) абсолютний приріст:

$$\Delta = \Pi_t - \Pi_{t-1}, \quad (2.1)$$

де Π_t, Π_{t-1} – значення показника у момент часу (або за період) t і $t-1$.

2) темп приросту:

$$T_{\text{пр}} = \frac{\Pi_t - \Pi_{t-1}}{\Pi_{t-1}} \cdot 100\%; \quad (2.2)$$

3) темп зростання:

$$T_{\text{зр}} = \frac{\Pi_t}{\Pi_{t-1}} \cdot 100\% = T_{\text{пр}} + 100\%. \quad (2.3)$$

Основними показниками динаміки структури (інтенсивності структурних зрушень) є:

1) лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень:

$$l_d^{\text{abs}} = \frac{\sum_{j=1}^n |d_j^t - d_j^{t-1}|}{n}, \quad (2.4)$$

де d_j^t, d_j^{t-1} – питома вага (частка) j -го структурного елемента у загальній структурі у момент часу t і $t-1$, %;

n – кількість структурних елементів, од.

2) квадратичний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень:

$$\sigma_d^{\text{abs}} = \sqrt{\frac{\sum_{j=1}^n (d_j^t - d_j^{t-1})^2}{n}}. \quad (2.5)$$

Значення коефіцієнтів (2.4), (2.5) знаходиться в межах від 0 до 100 п.п., при цьому, чим ближче воно до 100 п.п., тим інтенсивніше структурні зрушення (зміни в структурі).

Результати аналізу динаміки обсягу і структури експортних операцій підприємства узагальнити у вигляді таблиць 2.1 – 2.5 і зробити висновок.

Таблиця 2.1 – Динаміка обсягу реалізації продукції підприємства

Найменування показника	Значення за роками			Відхилення			
				Абсолютний приріст		Темп зростання, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.
Обсяг реалізації продукції всього, тис. грн., у тому числі							
Обсяг реалізації продукції на експорт, тис. грн.							
Частка обсягу реалізації продукції на зовнішньому ринку, %							

Таблиця 2.2 – Динаміка обсягу експортних операцій підприємства за основними видами продукції

Найменування продукції (товарної групи)	Значення за роками, тис. грн.			Відхилення			
				Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп зростання, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.
Товар (товарна група) 1							
Товар (товарна група) 2							
...							
Товар (товарна група) <i>n</i>							
Усього							

Таблиця 2.3 – Динаміка обсягу експортних операцій підприємства за основними регіонами збуту

Найменування країни (регіону)	Значення за роками, тис. грн.			Відхилення			
				Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп зростання, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.
Країна (група країн) 1							
Країна (група країн) 2							
...							
Країна (група країн) <i>n</i>							
Усього							

Таблиця 2.4 – Динаміка товарної структури експортних операцій підприємства

Найменування продукції (товарної групи)	Значення за роками, %			Відхилення			
				Абсолютний приріст, п.п.		Темп зростання, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.
Товар (товарна група) 1							
Товар (товарна група) 2							
...							
Товар (товарна група) <i>n</i>							
Усього	100,0	100,0	100,0	–	–	–	–

Таблиця 2.5 – Динаміка географічної структури експортних операцій підприємства

Найменування країни (регіону)	Значення за роками, %			Відхилення			
				Абсолютний приріст, п.п.		Темп зростання, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.	2017 р./ 2016 р.	2018 р./ 2017 р.
Країна (група країн) 1							
Країна (група країн) 2							
...							
Країна (група країн) <i>n</i>							
Усього	100,0	100,0	100,0	–	–	–	–

3 Аналіз виконання зобов'язань з експортних поставок підприємства

Необхідною умовою для успішного проведення експортних операцій є аналіз їх ефективності з метою встановлення оптимальної структури експорту та прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо здійснення ЗЕД на підприємстві.

Аналізуючи ефективність експортної діяльності, першою чергою, звертають увагу на оцінку виконання зобов'язань за експортними контрактами. Цей аналіз має важливе значення, оскільки темпи зростання обсягу виробництва і реалізації експортної продукції безпосередньо впливають на величину витрат, прибуток і рентабельність експортної діяльності.

Основними завданнями аналізу виконання зобов'язань за експортними контрактами є:

– оцінка рівня і динаміки виконання договірних зобов'язань (за вартістю, фізичним обсягом експортованої продукції, термінами поставки тощо);

– оцінка впливу різних чинників, які відображаються на вартісних і кількісних показниках експортних контрактів;

– розробка заходів щодо збільшення обсягів реалізації експортної продукції.

Основними показниками, що характеризують рівень виконання зобов'язань за експортними контрактами, є:

1) коефіцієнт виконання зобов'язань за фізичним обсягом:

$$K_{\text{фіз.обсяг}} = \frac{\sum_{i=1}^n N_i^{\text{ф}} \cdot P_i^{\text{пл}}}{\sum_{i=1}^n N_i^{\text{пл}} \cdot P_i^{\text{пл}}}, \quad (3.1)$$

де $N_i^{\text{ф}}, P_i^{\text{ф}}$ – фактична кількість і ціна i -го виду експортного товару;

$N_i^{\text{пл}}, P_i^{\text{пл}}$ – кількість і ціна i -го виду експортного товару згідно укладеного контракту;

2) коефіцієнт виконання зобов'язань за ціною:

$$K_{\text{ціна}} = \frac{\sum_{i=1}^n N_i^{\text{ф}} \cdot P_i^{\text{ф}}}{\sum_{i=1}^n N_i^{\text{ф}} \cdot P_i^{\text{пл}}}; \quad (3.2)$$

3) коефіцієнт виконання зобов'язань за вартістю:

$$K_{\text{вартість}} = \frac{\sum_{i=1}^n N_i^{\text{ф}} \cdot P_i^{\text{ф}}}{\sum_{i=1}^n N_i^{\text{пл}} \cdot P_i^{\text{пл}}}. \quad (3.3)$$

Основними показниками, що характеризують динаміку виконання зобов'язань за експортними контрактами, є:

1) індекс фізичного обсягу експорту:

$$I_{\text{фіз.обсяг}} = \frac{\sum_{i=1}^n N_i^t \cdot P_i^{t-1}}{\sum_{i=1}^n N_i^{t-1} \cdot P_i^{t-1}}, \quad (3.4)$$

де N_i^t, P_i^t – кількість і ціна i -го виду експортного товару в звітному році;

N_i^{t-1}, P_i^{t-1} – кількість і ціна i -го виду експортного товару в попередньому році;

2) індекс ціни експорту:

$$I_{\text{ціна}} = \frac{\sum_{i=1}^n N_i^t \cdot P_i^t}{\sum_{i=1}^n N_i^t \cdot P_i^{t-1}}; \quad (3.5)$$

3) індекс вартості експорту:

$$I_{\text{вартість}} = \frac{\sum_{i=1}^n N_i^t \cdot P_i^t}{\sum_{i=1}^n N_i^{t-1} \cdot P_i^{t-1}}. \quad (3.6)$$

Результати аналізу виконання зобов'язань за експортними поставками підприємства узагальнити у вигляді таблиць 3.1 і 3.2 та зробити висновок.

Таблиця 3.1 – Показники рівня виконання зобов'язань за експортними контрактами

Найменування показника	Значення за роками		
	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Коефіцієнт виконання зобов'язань за фізичним обсягом			
Коефіцієнт виконання зобов'язань за ціною			
Коефіцієнт виконання зобов'язань за вартістю			

Таблиця 3.2 – Показники динаміки виконання зобов'язань за експортними контрактами

Найменування показника	Значення за роками	
	2017 р. до 2016 р.	2018 р. до 2017 р.
Індекс фізичного обсягу експорту		
Індекс ціни експорту		
Індекс вартості експорту		

4 Аналіз ефективності експортних операцій підприємства

Аналіз ефективності експортної діяльності проводиться не лише з метою констатації фактів та оцінювання досягнутих результатів, але і для виявлення недоліків, помилок і оперативного впливу на процес експортних продажів. Для цього:

- проводиться пошук резервів підвищення ефективності експорту;
- визначається економічна ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів;
- прогнозуються результати експортної діяльності;
- здійснюється порівняльний аналіз маркетингових заходів;
- готуються аналітичні матеріали для вироблення оптимальних управлінських рішень у сфері експорту підприємства.

Основним показниками оцінки ефективності експортної діяльності підприємства є:

- ефект експорту;
- економічна ефективність експорту;
- цінова ефективність експорту;
- валютна ефективність експорту;
- ефективність реалізації експортної продукції на внутрішньому ринку.

Ці показники розраховують у цілому за експортними операціями і за видами продукції.

1) Ефект експорту визначається за формулою:

$$E_{exp} = Q_{exp} \cdot B_k - C_{exp}, \quad (4.1)$$

де Q_{exp} – валютна виручка від експорту продукції (експортний дохід, сумарна вартість експорту), одиниці іноземної валюти;

C_{exp} – витрати на виробництво і реалізацію експортної продукції, одиниці національної валюти;

B_k – валютний курс (пряме котирування), одиниці національної валюти за одиницю іноземної валюти.

Чим більше цей показник, тим ефективніше розширення експорту даного товару. Проте ця умова не є достатньою. Експорт товару доцільний, якщо експортний прибуток перевищує прибуток підприємства від продажу цього товару всередині країни.

Експортний дохід підприємства – це валютна виручка, що поступає на розрахунковий рахунок підприємства.

Витрати на виробництво і реалізацію експортної продукції включають її собівартість (витрати на виробництво), а також накладні витрати (транспортні, організаційні тощо).

2) Економічна ефективність експорту визначається за формулою:

$$E\Phi_{exp}^{екон} = \frac{Q_{exp} \cdot B_k}{C_{exp}}. \quad (4.2)$$

Розрахунок показника економічної ефективності (ефективності виробництва продукції на експорт) служить для оцінки співвідношення витрат на виробництво і реалізацію продукції, призначеної на експорт, та доходу, одержаного від її продажу на зовнішньому ринку, з метою оцінки здатності підприємства забезпечити своє відтворення за рахунок ведення експортної діяльності.

Цей показник характеризує величину валютної виручки (доходу від реалізації), яку отримує підприємство з розрахунку на одиницю (гривню) витрат при експорті.

За умови, що $E\Phi_{exp}^{екон} > 1$ (тобто витрати на виробництво й експорт певних товарів менше виручки від їх реалізації), експорт товару економічно доцільний. У випадку $E\Phi_{exp}^{екон} < 1$, експорт економічно не вигідний, – у цих умовах продовження експорту недоцільне та призведе не до додаткової економії, а до втрат. Підприємству слід переглянути цінову політику на зовнішньому ринку і, якщо дозволяють умови просування товарів на цей ринок, збільшити експортну ціну, або реалізовувати цю продукцію лише на національному ринку.

3) Цінова ефективність експорту визначається за формулою:

$$E\Phi_{exp}^{цін} = \frac{P_{exp} \cdot B_k}{P_{внутр}}, \quad (4.3)$$

де P_{exp} – експортна ціна одиниці продукції, одиниці іноземної валюти;

$P_{внутр}$ – ціна на внутрішньому ринку одиниці продукції, аналогічної до тої, що експортується, одиниці національної валюти.

Метою розрахунку цінової ефективності експорту є оцінка співвідношення результатів цінової політики підприємства на зовнішньому і внутрішньому ринку. Цей показник визначає додатковий прибуток (збиток) від реалізації продукції на зовнішньому ринку порівняно з її реалізацією на внутрішньому ринку.

Якщо $1,1 > E\Phi_{exp}^{цін} \geq 1$ (тобто ціна реалізації певного товару на експорт дорівнює чи незначно перевищує ціну такого товару на внутрішньому ринку) і якщо при цьому $E\Phi_{exp}^{екон} \geq 1$, то експорт є економічно вигідним, але рівень ефективності – низьким, і підприємство не отримує достатній дохід від експортної діяльності для свого подальшого розвитку. В цьому випадку слід переглянути рішення щодо доцільності експортних операцій з цими товарними групами чи переглянути географічну структуру експорту, спираючись на результати попереднього аналізу експорту.

Якщо $1,2 > E\Phi_{exp}^{цін} \geq 1,1$ і якщо при цьому $E\Phi_{exp}^{екон} \geq 1$, то експорт таких товарів слід визнати економічно вигідним, а рівень ефективності – середнім. У цьому випадку підприємство отримує певний дохід від експорту товарів, який може бути використаний для його подальшого розвитку, але йому слід удосконалювати географічну структуру експорту у пошуках можливості збільшення обсягів виробництва і відповідного зниження витрат на виробництво одиниці експортної продукції, що підвищить економічну ефективність експорту в цілому (ефект «економії на масштабі»).

Якщо $E\Phi_{exp}^{цін} \geq 1,2$, а $E\Phi_{exp}^{екон} \geq 1$, то експорт таких товарів слід визнати економічно вигідним, а рівень ефективності – високим. У цьому разі слід вжити заходів щодо подальшої оптимізації експорту

і визначити таку його товарну і географічну структуру, яку слід розвивати надалі з метою максимізації значення показника абсолютної ефективності експорту.

4) Валютна ефективність експорту визначається за формулою:

$$E\Phi_{exp}^{вал} = \frac{Q_{exp}}{C_{exp}}. \quad (4.4)$$

Для оцінки вигідності експортної операції необхідно порівняти значення цього показника з певною базою, оскільки сам по собі він про це (міру вигідності) не свідчить. Базою порівняння, як правило, виступає валютний курс: якщо значення показника валютної ефективності перевищує значення курсу національної валюти (непряме котирування), то експортна діяльність вважається ефективною.

5) Ефективність реалізації експортної продукції на внутрішньому ринку визначається за формулою:

$$E\Phi_{exp}^{внутр} = \frac{N_{exp} \cdot P_{внутр}}{C_{exp}}, \quad (4.5)$$

де N_{exp} – фізичний обсяг експорту, од.

Цей показник слід порівнювати з показником економічної ефективності експорту (в цілому і за видами продукції). Дивлячись на якому ринку – внутрішньому чи зовнішньому – ефективність реалізації продукції є вищою, підприємство ухвалює відповідне рішення: продовжувати чи не продовжувати експортувати ту чи іншу продукцію.

У цілому, за приведеними критеріями ефективності визначають пріоритетні товарні групи експорту підприємства, на яких слід зосереджувати основні зусилля, спрямовані на розвиток експорту.

Результати аналізу ефективності експортної діяльності підприємства узагальнити у вигляді таблиць 4.1 і 4.2 та зробити висновок.

Таблиця 4.1 – Показники ефективності експортних операцій підприємства

Найменування показника	Значення за роками			Відхилення			
				Абсолютний приріст		Темп зростання, %	
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р./2016 р.	2018 р./2017 р.	2017 р./2016 р.	2018 р./2017 р.
1. Виручка від реалізації експортної продукції, тис. грн., у т.ч. за видами продукції							
товар (товарна група) 1							
товар (товарна група) 2							
товар (товарна група) <i>n</i>							
2. Сумарні витрати на виробництво і реалізацію експортної продукції, тис. грн., у т.ч. за видами продукції							
товар (товарна група) 1							
товар (товарна група) 2							
товар (товарна група) <i>n</i>							
3. Ефект експортної діяльності в цілому, тис. грн., у т.ч. за видами продукції							
товар (товарна група) 1							
товар (товарна група) 2							
товар (товарна група) <i>n</i>							
4. Економічна ефективність експортної діяльності в цілому, грн./грн., у т.ч. за видами продукції							
товар (товарна група) 1							
товар (товарна група) 2							
товар (товарна група) <i>n</i>							
5. Цінова ефективність експортної діяльності в цілому, грн./грн., у т.ч. за видами продукції							
товар (товарна група) 1							
товар (товарна група) 2							
товар (товарна група) <i>n</i>							
6. Валютна ефективність експорту в цілому, дол./грн., у т.ч. за видами продукції							
товар (товарна група) 1							
товар (товарна група) 2							
товар (товарна група) <i>n</i>							
7. Ефективність реалізації експортної продукції на внутрішньому ринку в цілому, грн./грн., у т.ч. за видами продукції							
товар (товарна група) 1							
товар (товарна група) 2							
товар (товарна група) <i>n</i>							

Таблиця 4.2 – Порівняльний аналіз ефективності реалізації продукції підприємства на внутрішньому і зовнішньому ринку*

Найменування продукції (товарної групи)	Ринок з більшою ефективністю реалізації продукції підприємства		
	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Товар (товарна група) 1			
Товар (товарна група) 2			
...			
Товар (товарна група) <i>n</i>			
Уся експортна продукція			

* у полях таблиці заповнити (одне з трьох значень):
внутрішній / зовнішній / однакова ефективність.

5 Аналіз накладних витрат при здійсненні експортних операцій

Накладні витрати при експорті товару є витратами підприємства з його транспортування і реалізації. Дані про ці витрати одержують з бухгалтерського звіту підприємства.

Метою аналізу накладних витрат є перевірка дотримання в звітному періоді режиму економії і пошук можливостей для зниження витрат у майбутньому.

Основні чинники, що викликають зміни величини деяких видів накладних витрат, представлені в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Чинники, що впливають на зміну величини накладних витрат при експорті

Накладні витрати	Чинники
1) з перевезення товарів	1) кількість товарів (вага); 2) радіус (відстань перевезень); 3) ставка за перевезення (тариф, фрахт); 4) спосіб і умови перевезення.
2) з перевантаження товарів	1) кількість (вага) вантажу; 2) ставка з перевантаження; 3) надбавка у разі нестандартних і надважких вантажів.
3) із зберігання товарів	1) кількість (вага) вантажу; 2) спосіб зберігання; 3) термін зберігання; 4) ставка за зберігання.

У таблиці 5.2 показано, як витрати, пов'язані з поставкою товару, при здійсненні зовнішньоторговельних операцій розподіляються між сторонами контракту «Продавець» (ПР) і «Покупець» (ПО) відповідно до базисних умов поставки «Інкотермс-2010».

Таблиця 5.2 – Види і розподіл витрат, пов’язаних з поставкою товару

Найменування статті витрат	Найменування базисної умови поставки										
	EXW	FCA	FAS	FOB	CFR	CIF	CPT	CIP	DAT	DAP	DDP
Експортне мито, збір за митне оформлення	ПО	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
Експортна ліцензія та інші митні формальності	ПО	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
Транспортні витрати від місця поставки до пункту відправлення для основного перевезення	ПО	ПР ПО	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
Навантажувально-розвантажувальні роботи в пункті відправлення для основного перевезення	ПО	ПР ПО	ПО	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
Вартість основного перевезення	×	×	×	×	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
Страхування основного перевезення	×	×	×	×	×	ПР	×	ПР	×	×	×
Імпортна ліцензія	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПР
Імпортне мито, збір за митне оформлення	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПР
Навантажувально-розвантажувальні роботи в пункті прибуття після основного перевезення	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПР	ПО (ПР)	ПР
Транспортні витрати від пункту прибуття після основного перевезення до місця призначення	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПО	ПР	ПР

× – означає, що у сторін немає зобов’язань за цією статтею витрат (обумовлюються додатково)

Результати аналізу накладних витрат при здійсненні експортних операцій у разі використання найбільш популярних базисних умов поставки (EXW, FOB, CIF, DDP) узагальнити у вигляді таблиці 5.3 (для кожного року окремо) і зробити висновок.

Таблиця 5.3 – Витрати, пов’язані з поставкою товару на експорт, за різних базисів поставки

Найменування статті витрат, тис. грн.	Найменування базисної умови поставки			
	EXW	FOB	CIF	DDP
Експортне мито, збір за митне оформлення				
Експортна ліцензія та інші митні формальності				
Транспортні витрати від місця поставки до пункту відправлення для основного перевезення				
Навантажувально-розвантажувальні роботи в пункті відправлення для основного перевезення				
Вартість основного перевезення				
Страхування основного перевезення				
Імпортна ліцензія				
Імпортне мито, збір за митне оформлення				
Навантажувально-розвантажувальні роботи в пункті прибуття після основного перевезення				
Транспортні витрати від пункту прибуття після основного перевезення до місця призначення				
Усього				

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев И. С. Внешнеэкономическая деятельность / И. С. Алексеев. – М. : Дашков и К, 2009. – 304 с.
2. Баринов В. А. Внешнеэкономическая деятельность / В. А. Баринов. – М. : Форум, 2009. – 192 с.
3. Вічевич А. М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності / А. М. Вічевич, О. В. Максимець. – Львів : Афіша, 2004. – 140 с.
4. Внешнеэкономическая деятельность предприятия : учебник для вузов / [Л. Е. Стровский, С. К. Казанцев, Е. А. Паршина и др.] ; под ред. проф. Л. Е. Стровского. – М. : ЮНИТИ, 2007. – 799 с.
5. Георгіаді Н. Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні основи і прикладні аспекти : навч.-метод. посіб. / Н. Г. Георгіаді. – Л. : Інтеллект-Захід, 2006. – 260 с.
6. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – К. : ЦУЛ, 2008. – 432 с.
7. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
8. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. М. Дроздова. – К. : ЦУЛ, 2004. – 247 с.
9. Зінь Е. А. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / Е. А. Зінь, Н. С. Дука. – К. : Кондор, 2009. – 432 с.
10. Зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. / [за ред. І. І. Дахна]. – К. : ЦУЛ, 2006. – 360 с.
11. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств / [за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, М. А. Зайця]. – К. : ЦУЛ, 2012. – 792 с.
12. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : підручник / І. В. Багрова, Н. І. Редіна, В. Є. Власюк, О. О. Гетьман ; [за ред. І. В. Багрової]. – К. : ЦУЛ, 2004. – 580 с.
13. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Карп'як та ін. – К. : ЦУЛ, 2004. – 608 с.
14. Кадуріна Л. О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / Л. О. Кадуріна. – К., 2006. – 287 с.

15. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. А. Кириченко. – К. : Знання, 2008. – 386 с.

16. Кузьмін О. Є. Планування, організування та мотивування зовнішньоекономічної діяльності / О. Є. Кузьмін, А. О. Босак, Р. З. Дарміць. – Львів : Видавництво НУ «Львівська Політехніка», 2009. – 324 с.

17. Прокушев Е. Ф. Внешнеэкономическая деятельность : учеб. пособие / Е. Ф. Прокушев. – М. : ИТК «Дашков и Ко», 2004. – 307 с.

18. Ростовский Ю. М. Внешнеэкономическая деятельность / Ю. М. Ростовский, В. Ю. Гречков. – М. : Магистр, 2008. – 592 с.

19. Смитиенко Б. М. Внешнеэкономическая деятельность : учебник / Б. М. Смитиенко, В. К. Поспелов. – М. : Academia, 2009. – 304 с.

20. Сорокин С. Л. Внешнеэкономическая деятельность предприятия : экономика и управление : [учеб. пособие] / С. Л. Сорокин. – Минск : Современ. школа, 2006. – 283 с.

Приклад оформлення титульного листа курсової роботи

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Кафедра міжнародної економіки

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства»
на тему: «_____»

Студента _____ курсу групи _____
спеціальності
«Міжнародні економічні відносини»
_____
(ПІБ)

Керівник: _____
(посада, ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ECTS _____

Члени комісії: _____
(підпис) (посада, ПІБ)
_____
(підпис) (посада, ПІБ)
_____
(підпис) (посада, ПІБ)

м. Харків – 201__ рік

Приклад оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

Вступ	3
1 Аналіз товарної і географічної структури експортної діяльності підприємства	4
2 Аналіз тенденцій динаміки експортної діяльності підприємства	8
3 Аналіз виконання зобов'язань з експортних поставок підприємства	13
4 Аналіз ефективності експортних операцій підприємства	18
5 Аналіз накладних витрат при здійсненні експортних операцій	26
Висновок	29
Список літератури	30

Приклад оформлення списку використаної літератури

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вічевич А. М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності / А. М. Вічевич, О. В. Максимець. – Львів : Афіша, 2004. – 140 с.
2. Внешнеэкономическая деятельность предприятия : учебник для вузов / [Л. Е. Стровский, С. К. Казанцев, Е. А. Паршина и др.] ; под ред. проф. Л. Е. Стровского. – М. : ЮНИТИ, 2007. – 799 с.
3. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
4. Зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. / [за ред. І. І. Дахна]. – К. : ЦУЛ, 2006. – 360 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств / [за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, М. А. Зайця]. – К. : ЦУЛ, 2012. – 792 с.
6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : підручник / І. В. Багрова, Н. І. Редіна, В. Є. Власюк, О. О. Гетьман ; [за ред. І. В. Багрової]. – К. : ЦУЛ, 2004. – 580 с.
7. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Карп'як та ін. – К. : ЦУЛ, 2004. – 608 с.
8. Кадуріна Л. О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / Л. О. Кадуріна. – К., 2006. – 287 с.
9. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. А. Кириченко. – К. : Знання, 2008. – 386 с.
10. Кузьмін О. Є. Планування, організування та мотивування зовнішньоекономічної діяльності / О. Є. Кузьмін, А. О. Босак, Р. З. Дарміць. – Львів : Видавництво НУ «Львівська Політехніка», 2009. – 324 с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи
з дисципліни
«Зовнішньоекономічна діяльність підприємства»
для студентів спеціальності
292 «Міжнародні економічні відносини»

Укладач: БОЛДОВСЬКА Катерина Петрівна

Відповідальний за випуск: *Горовий Д.А.*

Авторська редакція